

Nove investicije u uglj i termoelektrane bi mogle skupo koštati zemlje zapadnog Balkana i Ukrajinu u slučaju da u obzir ne budu uzeta pravila o državnoj pomoći, zaključak je nove studije koju je objavila međunarodna organizacija CEE Bankwatch Network.

Prakse poput prioriternih kredita i garancija, dugoročnih ugovora i privatizacije su strogo definisane u okviru Sporazuma o osnivanju Energetske zajednice, koji je stupio na snagu 2006. godine. Uprkos tome, zemlje potpisnice i dalje planiraju nove termoelektrane i rudnike uglja bez adekvatnog obraćanja pažnje na rizike Državne pomoći. Kao rezultat toga, novi projekti i postojeća postrojenja bi mogli da se suoče sa ozbiljnim problemima, posebno ako su države prisiljene da vrate dio donirane pomoći, tvrde autori studije, advokat Peter Staviczy i ekonomista Phedon Nicolaides.

Među obrađenim slučajevima je i kontroverzni plan za termoelektranu na uglj Kosovo C, koja će možda biti podržana sa dvadesetogodišnjim dugoročnim kupoprodajnim ugovorom. I dok takvi ugovori smanjuju rizik od toga da termoelektrana neće moći da prodaje električnu energiju ostvarujući profit, oni se uglavnom smatraju kao ometanje kompeticije, te su rijetko dozvoljeni.

U Bosni i Hercegovini, državna garancija je planirana za nove termoelektrane Banovići i Tuzla 7. Ako garancije premaše 80% kredita i nisu otplaćene po tržišnoj stopi, one mogu biti smatrane kršenjem pravila.

U januaru ove godine, Narodna skupština Srbije je ratifikovala ugovor za TE Kostolac B3 i rudnika Drmno, vrijedan 608 miliona američkih dolara. Srbija je za razvoj rudnika uzela kredit Kineske izvozne banke na ime Elektroprivrede Srbije (državno vlasništvo). Ovako je EPS-u osiguran povratak podignutih sredstava, dajući tako kompaniji prednost na tržištu. "Vlade zemalja jugoistočne Evrope više ne mogu tek tako davati novac energetskim kompanijama. One bi što prije trebale da nauče pravila - definitivno prije nego što se obavežu na finansiranje novih velikih projekata" izjavila je Pippa Gallop, koordinator istraživanja u CEE Bankwatch. "Posljedica odluka u ovom sektoru se osjete nakon nekoliko decenija, energetske investicije su veoma zavisne od troškova, te bi nadležni za strateške dokumente i zakone trebali da poduzmu sve da bi osigurali pravnu sigurnost. Pitanja vezana za državne podsticaje nisu iznimka"

"Vlade koje se ne ponašaju u skladu sa zahtjevima zakona o državnoj pomoći se suočavaju sa ozbiljnim pravnim rizicima na državnom i Evropskom nivou, uključujući odluke donesene godinama prije pristupanja EU. Zemlje članice Energetske zajednice bi trebalo da izvuku snažnu lekciju iz slučaja Mađarske, koja je potpisala dugoročni ugovor o kupovini sa termoelektranama sredinom 90-ih, te je zbog toga dospjela na sud nakon ulaska u EU 2004. godine. Mađarska je na kraju morala da plati razliku između tržišne cijene i cijene koju je

platila za električnu energiju pod ugovorom, sa kamatama” upozorio je Rijad Tikveša, predsjednik organizacije Ekotim.

Kampanja „Stop prljavoj energiji - jer budućnost je obnovljiva“ je nastala kao reakcija na neodgovorno i neodrživo upravljanje i planiranje energetske sistema u Bosni i Hercegovini, koji se velikim dijelom oslanjaju na izuzetno opasan i prljav izvor energije - ugalj. Kampanju provode organizacije Centar za životnu sredinu (Banja Luka), Centar za ekologiju i energiju (Tuzla), Ekotim (Sarajevo).

Izvor: tacno.net